

Omschrijving:

Streekarchief Land van Heusden en Altena, Polderarchief Oudland van Altena, archief nr. 0060, inv. nr. 301, "Register van vonnissen naar dijkrecht door dijkgraaf en dijkheemraden, 1554-1569"
[1554 t/m 1570]

---
f.1

Dat register van den hoogen dijkheemraet 's lants van Althenae vanden getuygenissen inden zacken gegeven.

[f.1v is leeg]

---
f.2

Getuych geleyt den XVIIIen september anno XVc.LIIII [18-9-1554] ten versoucke van **Segeer Foppensz.**

Soe getuijgen **Dirck op Ganswijck** ende **W[ille]m Cornelisz.** als dat **Zeger Foppensz.** henluyden [-aenbesteet-] gewilcht heeft int jaer vander inondertien lestleden om[m]e den voorn. **Zeger** des rentm[eeste]rs dijk te helpen maecten, gelegen op Ganswijck naest die monicken van Eemsteijns dijk aen, inden Doern drie voeten dijcks. Welcken dijk bij anderen gemaect worden.

Getuych geleyt ten versoucke van **Mr. Jacop Matheusz.**, als ge[machtigde] van **Jan Francoeys.** Desen XIen februarijs anno XVc LIIII [11-2-1554].

Soe getuygen **Goeyert Jansz.** ende **Jan Jacopsz.**

[f.2v is leeg]

---
f.3

Ten versoucke vanden dijkgraaf, dijkheemraderen, **Segeer van Em[m]ichoven** ende **Mr. Willemsz.**

Soe getuycht **Gherit Anthonisz.** als dat hij getuijge mit **Heynrick Jansz.**, ende **Aert Dircksz.** geseten hebben ten huysen van **Anthonis Gheritsz.** ?I?ret? **Heynrick Jansz.** mit **Aert Dircksz.** over quam van erde die hij behoefden tot den dijk tot Worcum. Soe wel aen geen sijde der stadt als aen die ander zijde, ende **Heynrick** voorsz. betaelden aerden op den staende voet van dien eerden. Actu[m] den XXVIIIen octobris a[nno] LV [28-10-1555]. Ende dese compe[n]satie geschiet inde maent van julij a[nn]o voorsz.

Ten versoucke van **Jannis Geritsz.** soe getuygen **Segeer Foppensz.** ende **Gherit Florissz.** als dat daer een gat is geweest inden dijk op Ganswijck inde monicken dijk va[n] Eemsteijn. Ende was tselve gat inden dijk alee **Jannis Gheritsz.** off zija[n]e zoen, ende **Sebastiaen den Hollander** daer duer cars?den.

---
f.3v

Ten versoucke van **Mr. Jacop Matheusz.** als ge[machtigde] van **Jan Francoys,** dijkheemraderen **Loosen** ende **Riebeeck.**

Soe getuygen **Jan Gheritsz.** ende **Cornelis Rijcken**, dat zij getuijgen daer bij waeren dat **Herman Janssz.** zeeckeren dijck gemeten heeft tot Andel opten maessen die toebehoren[de] was **Jan Francoeys** cu[m] suis, zoe hij seyde tot veel stucken toe, die al **Jan Francoeys** toecomen soude. Ende screeff die stucken, zoe dat die selve stucken dijcks op neijen gemeten wesen. Den voorsz. **Herman** seijde dat hij een roeye dijcks meer bevonden hadde dan daer lant toebehoren[de] was.

Soe getuycht **Wouter Heynricksz.** dat hij getuijge zeeckeren dijck int voorleden jaer gemaect heeft inden hoeffdijck tot Andel [-ende gemaect-] van zes mergen lants ende gemaect wesende, worden inden selven dijck ontrent II 1/2 voet die rethuijnen op gebroecken ende worden bij anderen gemaect, ende hij getuijge heeft zijn lengsel duer raet van goede luyden gemaect naest het geetken daer den schauwe inne gevallen was int jaer de anno LIIII [1554] daer noch questi over is.

---
f.4

Ten versoucke van den dijckg[raaf], dijckheemraderen **Mathijs van Loosen** ende **W[ille]m Willemsz.**

Soe getuycht **Wille[m] Willemsz.** ende **Heynrick Verhoeff**, dat dese nae gescreven den dijck te nae gesteken hebben, **Willem Janssz.** ende **Aert Willemsz.** t'Andel, **Adriaen Versluijs**, **Tonis Dircksz.**, **Claes Aertsz.** ende **Sebastiaen Willemsz.** t'Almkerk, **Claes Mes**, **Kuyner Beritsz.**, **Heynrick Jacop Goversz.** t'Emmichoven, **Cornelis Jan Nycolsz.**, **Willem Cornelisz.**, **Ves Ghijsbertsz.** t'Almkerk, **Andries** ende **Cornelis Adriaensz.**, **Anthoni Heynricksz.**, op Althenae, **Claes van Doveren den Koekenge Jacop.**

Pauwels Aertsz. ende **Daem Zijmen Macker**, tot Werkenda[m].

Ten versoucke van **Aert Dircksz.**

Soe getuijcht **Adriaen Heynricksz.** dat een tijt van jaeren geleden wesen[de] **Aert Dircksz.** voorn. zeeckere dijck aengenomen hadde te maecken van **Willem van Riebeeck.** Dier tijt dijck g[emaekt] inden Emmichovenschen slach ende **Aert** desen dijck aldus [-gemaect-] aengenomen hebbende, voordien

---
f.4v

---

zeeckere rijs opten dijck om[m]e te maecken zoe stelt **Wille[m] van Riebeeck** den dijck aen he[m] selven, ende maeckten den dijck mitte rijs die **Aert** opten voorsz. dijck gebrocht hadde, ende getuyge heeft zeeckere hopstaecken vanden dijckg[raaf] voorn. gecoft dit jaer, waeraff **Wille[m] van Riebeeck** he[m] getuyge beval, dat hij 'tgelt daer aff geven soude **Aert Dircksz.** in mindering vande rijs, met hij getuyge betaelde **Willem van Riebeeck.**

Ten versoucke vanden dijckg[raaf]

Soe getuijcht **Aert Dircksz.** ende **Adriaen Willemsz. van Empel** dat zij getuijgen gesien hebben dat **Claes Pietersz.** ende **Jan Teuwen** zeeckeren dijck inden Emmichovense slach op zijn lijff een spit aff gesteken hebben, ende hebben dijck mit dijck gemaect op eijnt vanden voet dijck opter maessen.

---
f.5

Getuych geleyt den VIIen januarij a[nno] LVI [7-1-1556] ten versoucke van **Mr. Jacop Matheusz.** als ge[machtigde] van **Jan Francoeys**, dijck heemrade[re]n **Loosen** ende **Frans Kael.**

Soe getuycht **Herman Jansz.** dat **Wouter Heijnricksz. den Hollander** dit verleden jaere van LV [1555] den dijck gemaect heeft tot Andel, questie zijnde tusschen **Jan Francoeys** ende cu[m] suis, ende d'erffgenaemen van **Adriaen Claesz.**, ende dat ter oirsacken dat zijn[en] dijck voordien dijck questie zijnde hij den erffgen. van **Adriaen Claesz.** gemaect is om[m]e dat hij altoes sijn leng[s]el van zoe veel dijcks maecken wilde als he[m] compete[rend]e van zijn lande te maecken.

---
f.5v

Ten versoucke van **Claes Pietersz.**, dijck heemraderen **Loosen** ende **Riebeeck.**

Soe getuijcht **Aert Haveler** dat hij getuijge op sinte Huyberts dach off ontrent dier tijt comen vaeren is, neffens den molen dijck, ende zach aldaer staen **Claes die Wevers** zoenken, [-vijff-] boven des proesten hoefvisschen zeecke[re]n rijs ende hout uuyten waeter, mer hij getuijge en sach nyet dat hij staecken off rijs vande baerdinge toech.

Soe getuijcht **Glimmer van Rijswijck** dat hij getuijge op sint Huyberts dach lest geleden off een[en] dach voor off nae [-claesk-] comen gaen is opten vingerling opter maessen, sach aldaer staen **Claes Petersz.** zoen, visschen[de] zeeckere rijs ende haut dat aldaer comen drijven was, maer hij getuijge en zach nijet dat hij eenige rijs off staecken uuyten dijck toech.

---
f.6

Getuijch geleyt voor Mathijs van Loosen dijckheemraet 's lants van Althenae opten IIIen mertie a[nn]o LVI [3-3-1556], ten versouck vanden dijckg[raaf]

Soe getuygen **Cornelis Adriaensz. den Ouden** ende **Cornelis den Jongen**, sijnen broeder, ende **Pieter Adriaensz.** als dat zij gesien hebben op eenen schaudach inden b?men de a[nn]o LV lestleden eenen corff leggen[de] daer vis inne was, int waeter voor de sluys van de Wercken, die als doen wel uuytgang. Welcken corff daer inne geleet was bij eenen genae[m]pt **Lenert Willemssz.**, wonende aende Wercken[-ontre[n]t-] ende den voorss. corff hadde aldaer inde voorss. ofte voorde voorss. sluys gelegen ongeveer III off vier daegen, mer die voorss. sluijs en hadde in een lange tijt nijet uijtgegaen.

---
f.6v

Getuijch geleijt den XIIen octobris a[nn]o LVII [12-10-1557] ten versoucke van **Claes Pietersz.**

Soe getuygen **Wouter ambocheer tot Emmichoven** ende **Adriaen vander Hoeven** dat **Jan Matheussz.** de Emmichovenschen dijck op ter Maessen de anno LIII gemijnt [-is-] heeft, off is int X legen de slach aen he[m] gebleven.

Ten versoucke van **Wille[m] Wilmsz.**

Soe getuijge [-her Gherit-] **Tonis Heynricksz.** ende **Gerit Geritsz.**, dat zij getuijgen daer bij geweest zijn tot diversche scoudag dat **Willem Wilmsz.** met **Geertruijt Sluymers** gerekent heeft van dijck die **Wille[m]** haer gemaect heeft, ende bleeff ze schuldich XVI g[ulden], mer wat die voorss. weduwe daer naderhant op betaelt heeft en weten zij getuijgen nijet.

---
f.7

Ten versoucke van **Adriaen opte Camer**

Soe getuijgen **Adri[ae]n van C?roer?** ende **Gherit van Empel**, dat zij uuyt gesonden zijn geweest om[m]e zeeckere beesten te halen.

Getuijch geleijt den XXIIIen octobris a[nn]o LVII [23-10-1557] ten versoucke van **Adriaen opte Camer**.

Soe getuijcht **Dieuwer Anthonis Dircksz. Buijsse** dat zij noeyt gesien ende heeft dat **Ariaen opte Camer** des dijckgr[aven] dienaers ont jaecht heeft ofte den schutte.

---
f.7v

Getuijch geleijt den IXen novembris a[nn]o LVII [9-11-1557], ten versoucke van den slijck heemr[aa]t van Rijswijck.

Anthonis Janssz. vande Weert tuycht dat hij eertijts slijckheemr[aa]t geweest is ontrent acht off thien jaren geleden, dat dier heeringe gevallen zijn tot Andel, ende opten zeedijck. Dat het vonnisse ginck opten genen die den dijck tot Herpe gebrocht hadden, zonder den heerbrenger te noemen.

Dit tuijcht **Peter Reijnen**, dat ontrent XII jaren geleden een heeringe gevallen zij inde quellinge tot Ilen plaetsen.

Dit tuijcht **Herman Melissz.**

Cornelis Rijcken tuijcht dat hij mede als heemraet daer over gestaen heeft tot Andel, ende worden geheert op d'erffgen. van **Wille[m] Goudt** opten Maesdijck.

In noch in dit jaer van LVII [1557] en isser noch een heeringe gevallen opten zeedijck inden Aelschen slach op die erffgen. van **W[ille]m van Riebeeck**, naes?[t?]e mael.

---
f.8

Getuijch geleijt den Ien februarij a[nn]o LVIII [1-2-1558].

Soe deposeerden **Jan Janssz. van Heeckhuisen** ende **Wouter Joesten**, dat zij getuijg[en] gearbeijt hebben **Aert Dircksz. van Ganswijck**, inden Worcomsche baerdijck opter Maessen, inde somer lestleden. Ende hebben he[m] aff gewonnen in dachhuren daechs elleck persoen VI st. daechs beloopende te samen ontrent vier g[ulden]. Welcken dijck [-Aert-] **Wouter Dircksz. va[n] Aert Dircksz.** voorn. aengenomen hadde te maecken. Ende dat inrijdende schauwe daer over te lev[eren].

Ten versoucke van **Wouter Dircksz.**

Soe deposeert **Corneliss Coel** dat hij getuijge mit **Wouter** voorssz. inden somer lestleden aengenomen heeft van **Aert Dircksz. van Ganswijck**, zeeckeren dijck te baerden inden Worcomsche slach opter Maessen voor XVIII Ka[rolus]. G[ulden]. ende was voorwaert dat **Aert** die eerste laech beneden met

helpen leggen zoude, ende soude mede het sl?ott op't werck leveren, ende dies most **Wouter** ende hij getuijge die willigen aff houden die **Aert van Mr. Cornelis den Berbier** gecoft hadde, ende bereijden zonder meer [-actum voor-]

---

f.8v

Soe deposeerden **Sebastiaen Haveler** [-dat ende-] zij f?ulgen als **Cornelis Coel** gedeposeert heeft, actu[m] den 1en februarij a[nno] LVIII [1-2-1558] voor heemraderen **Ymbrecht van Andel** ende **Rijswijck**.

Ten versoucke van **Heijnrick Jacop Goversz.**

Soe deposeerden **Andries Michgielsz.** ende **Ariaen Cornelissz.** dat zij daer bij waren dae **den jongen Jan van Riebeeck** gecomen is opten zeedijck inden slach van Andel, ende zeijde jegens **Heynric** voorn. [-ende-] maect dat gat toe, ick salt u loonen, ende zoe wat u daer aff co[m]pt ick salt u uuyt dragen, ende wij zulle[n]t zelve gat daer die schauwe inne gevallen is laeten heeren, ende den zelve **Riebeeck** is noch eens naederhant gecomen bij den voorn. **Riebeeck** opten dijck voorn., ende zeijde jegens **Heijnrick** voorn. maect dat gat toe, ick salt u loonen, ende wat u daer aff compt ick salt u uuytdragen, met veele woerden dat zij mitten anderen gebruijckt hadden seijde **Heijnrick** ick salt toe maken voor de heemraet als boven.

---

f.9

Ten versoucke van **Peter van Cloutwijck**

Soe deposeerden **Ariaen Heijnricksz.** ende **Ariaen Geritsz. Brueren**, dat zij luijden gedijckt hebben inden somer [-voor-]lestleden opter masen inden Nol, in **Peter Matijssz.** lot, ende daer inne gemaect XX voeten dijcks, ende vier voet dijcks stijff.

Soe deposeert **Aert Dircksz. van Ganswijck** dat hij in **Peter Mathijssz.** lot voorss. inden somer lestleden, gemaect heeft van wegen **Pauwels Buys**, den dijck van zestalve mergen, int beginsel ofte int eerst vant voorss. lot, ende dat hij van wegen **Jan Folpersz. van Asperen** int voorsz. lot nyet gedijckt en heeft.

Soe deposeert **Jan Splintersz.** dat hij [-nyet-] gedijckt heeft van wegen **Mr. Jacop die Vries**, inden somer lestleden opten Nol,, ende dat van anderhalve

---

f.9v

---

mergen lants, ende zoe hij getuijge het lot van **Peter Mathijssz.** nyet en w[e]let off kent en weet hij getuyge nyet off hij daer aff int voorss. lot gedijckt heeft.

Soe deposeert **Ariaen Ariaensz. opten Doern** dat hij getuyge mit zijn broeder **Tonis Ariaensz.** den somer lestleden gedijckt heeft int lot van **Peter Mathijsz.** opten Nol, ende dat van zestalve mergen lants t'eijnden ofte ten naesten daer **Pauwels Buys** gedijckt heeft, vander schauwe actum voor dijckheemraderen **Ymbert van Andel** ende **Glimmer van Rijswijck.** den 1en februarij a[nno] LVIII [1-2-1558].

---

f.10

Getuyich geleijt den XVten merti a[nn]o LVIII [15-3-1558] [marge: ten versouck van **Jan van Riebeeck**] voor dijckheemraderen **Ymbert van Andel** ende **Herman Melissz.** Soe deposeerden **Willem Wilmssz.** dat hij deposant int voorleden jaer gedijckt heeft opten zeedijck inden Aelschen slach ontrent zeeckeren dijck daer een schauw in viel, ende die schauwe daer inne gevallen zijn[de] is den zelve dijck gemaect bij eenen **Heijnrick Jacop Goversz.** ende zijn vennotten, soe dat die schauwe daer over ginck als [-hij-] den dijckg[raaf] naederhant wederom[m]e g[ing] nae schauwen.

Verclaerden voorts dat hij getuyge nooit gehoert heeft dat **Jan van Riebeeck** voorn. ende **Heijnrick Jacop Goversz.** voors. eenige woerden voor off nae gehat hebben vanden dijck in questie.

---

f.10v

Ten versoucke van **Jan Folpersz.**

Soe deposeerden **Wouter Cornelissz. die Raeijmaker** ende **Ariaen Wilmssz. van Empel.** Ende eerst tuycht **Wouter** dat hij getuyge uuyten naeme ende van wegen **Jan Folpersz.** zijnen dijck aengenomen ende gemaect heeft opten Nol van zijn mergenalen gelegen inden Duyel, ende dat inden jare van LVI [vlek] lestleden soe dat ter plaetsen daer he[m] den dijck gewesen worden, maer off hij van 't voors. lant tot behoerlicken plaetsen gedijckt heeft daert behoert te dijcken en weet hij exosant nyet.

Soe deposeerden **Ariaen Wilmssz. van Empel** dat hij getuyge mit **Aert Dircksz. van Ganswijck,** int voorleden jare van LVIIen gedijckt heeft van **Jan Folpersz.** mergentalen inden Duijck, ter plaetsen daer **Aert** voorn. als aennemer he[m] getuyge gewesen heeft te maecken, opten Nol, niet off den dijck van de voors. lande bij he[m] g[ewesen] **Aert**

---

f.11

Dircksz. voors. gemaect is tot zijnder behoerlicken plaetsen ende weet hij getuge nyet.

Getuyich geleyt den XXVen aprils a[nno] LVIII [25-4-1558], ten versoucke van **Jan van Riebeeck den Jongen,** voor ge[...] ende?.

Soe deposeerden **Adriaen int Lam,** wonende tot Almkerck, dat hij inden voorleden jare anno LVII [1557] inde somer geweest is opten zeedijck, daer eenen **Heynrick Jacop Goversz.** was inden Aelschen slach, in welcke slach een schauwe gevallen was, daer den voorn. **Riebeeck** mit h[em] getuyge qua[m] den dijck over gegaen om den dijck te besien, ende daer comende was den dijck gemaect. Zeijde **Heynrick** voorn. dat hij den zelve dijck weder opbreken wilde. Antwoerden **Riebeeck** doet dat nyet, enden den dijck bleeff gemaect leggen, sonder dat

---

f.11v

---

van Riebeeck den voor[ss.] **Heynrick** eenige geloefden dede dat hij gehoert heeft.

Getuygh geleyt den XXVIen aprilis a[nno] LVIII [26-4-1558]

[-D-]

Soe deposeert **Aert Dircksz. van Ganswijck**
[pagina is verder leeg]

---
f.12

Getuijch geleyt den XIIen septembris anno LVIII [12-9-1558] opten rechdach.

Soe deposeerden **W[ille]m Gosensz.** ten versoucke van **Jan Gijsbertsz.** omme dat hij depositant gezeyt heeft zeeckere rijs van **Adriaen Geritsz. Brueren** die hij gecoft heeft van **Jan Gijsbertsz.** voorn., ende heeft **Adriaen** die voorsz. rijs inden dijck van Worcu[m] geuert off laten vueren, ende heeft cleijn aen ende **Adriaen Geritsz.** he[m] depositant zijn loen vanden arbeit daer aff beij?. Actu[m] voor **Clootwijck, Ymbert van Andel** ende **Wille[m] Wilmssz.**

[f.12v is leeg]

---
f.13

Getuijch geleijt den IXen februarij LIX stilo co[mmuni] [9-2-1559] ten versoucke vanden dross[ter] voor dijckheemr[aa]t **Adriaen van Emmichoven** ende [niet ingevuld]

Soe deposeerden **Claes Pietersz.** dat hij getuijge nijet ter werelt int cleijn off int groot van eenige mensschen die die dijck beroeft zouden hebben.

Soe deposeerden **Jan Heynricksz.** dat hij sprockelinghe van eenige kynderen voorbij zijn huijs heeft zien draegen, nyet wetende wie zij waeren off oick gheen kennisse hebbende wat tselve gehaelt was.

Soe deposeerde **Heijnrick Verhoeff** gheen kennisse te hebben vanden dijckgr[aaf] aendracht.

Soe deposeerden **Gherit Geritsz.** gheen kennisse te hebben vanden dross[aarts] aendracht

Soe deposeerden **Tiel Florisz.** f?eg voorss.

Soe deposeerden **Adriaen Adriaensz.** dat hij oick ter werelt gheen kennisse en heeft vande dross[aar]ts aendracht.

---
f.13v

Soe deposeerden **Jan Janssz.** oick geen kennisse te hebben vanden dijckgr[aa]fs aendracht.

Getuijch geleijt lesten februarij anno XVc ende LIX [28-2-1559] ten versoucke vanden waersma[n] vanden auden banne van Worc[om]

Soe deposeerden **Mr. Cornelis Pietersz.** dat hij depositant de anno LVII [1557] ingeset heeft de gemeijnen dijck van Woudriche[m] naeden cuere die daer op lach te maicken, ende was [-sig vanden-] alsdoen van hem getuijge noch vanden waersma[n] noeyt vermaent waer men die eerde haelen zoude.

Soe deposeerde **Aert Dircksz. van Ganswijck** dat hij den gemeijnen dijck van Woudriche[m] de anno LVII nae dat den zelve in geset was te maicken bij **Mr. Cornelis Pietersz.** bij hem verleecht is, ende dat int verleechege noeyt bij **Iwen die Wolffs** als waerma[n] off bij he[m] getuijge verhaelt wesen

---
f.14

---

waer dat men die eerde om den dijck te maicken haelen zoude.

Getuijch geleyt den XIIen septembris LIX [12-9-1559] voor dijcheemraderen **Ph[ilip]s van Weijburch** ende **Riebeeck den Jonge**, ten versouck van **Jan Pieck**, **Huibert Cornelisz.** ende **Wilmken Jan van Gou?sdochter**

Soe deposeerden **Jan van Emmichoven** ende **Jan Verplas** dat daer int jaer van LVIII [1558] lestleden een schauwe gevallen in zeeckeren dijck aende Wercken, die welcke bij **Jan Verplas** voor he[m] depositant gelost is, ende met den dijckg[raaf] daer aff overcomen zonder dat den dijckg[raaf] yet int losschen vander schauwen daer aff uuyt off inne bescheijden heeft.

---

f.14v

Getuijch geleyt den XIIen mertij anno LX [12-3-1560], den versueck van **Aert Dicksz. van Ganswijck.**

Soe deposeerden **Wouter** Ambochsheer tot Emmichoven, ende [-Emec?-] **Gerit Mathijssz.** dat zij getuijgen daer bij geweest hebben ten huijse van **Anna van Clootwijck** inden jaere van LVII [1557], ? bu?r **Aert Dircksz.** aennam van **Jan van Asperen Folpersz.** zijn dijck opter Maessen[-bijde-] die roeije voor II 1/2 gul[den] nae haer depositanten beste wetenschap, ende dat eenen tijt van jaeren nyet onthouden hebbende hoeveel g?o?rn voorn. depositanten weet nyet wel oick dat jaer.

---

f.15

Ten versoucke van [-d r-] **Adriaen Woutersz.**

[doorgehaald] Soe deposeerden **Lauwerens Aertsz.**, ende **Ocker Claessz.**, waerachtich te wesen dat [einde doorhaling]

Getuijch geleyt den XXVIen martij anno LX [26-3-1560], ten versoucke van **Willem Janssz.**

Soe deposeerden [-Jan-] **Heijnrick Ghijsbersz.** dat hij getuijge desen somer lestleden nyet[?] gemaickt heeft zeeckeren dijck van **Jan Petersz.** tot Andel gelegen, ende die inrijden[de] schauwe haer overgelevert de anno LIX [1559] lestleden.

Soe deposeerden **Jan Adriaensz. Verplas** ende **Cornelis Hermansz.**, dat zij den dijck van acht hont lants [-gedijckt-] gemaickt hebben tot Andel, compete[rende] **Jan Petersz.**, ende die inrijden[de] sch[au]w daer over gelevert.

---

f.15v

Ten versoucke van **Willem Janssz. tot Veen**

Soe [de rest van de pagina is onbeschreven]

---

f.16

Ten versoucke van [-Wil-] **Adriaen Woutersz.**

Soe deposeerden **Lauwerens Aertsz.** ende **Ocker Claessz.** dat henlyuden kennelicken is, dat eene **Jan die Vries** gecomen es bij **Lauwer[en]s** voorn. deposants huijs, ende zeijde van een kar eerde die den voorn. **Adriaen Woutersz.** gevuert hadde [-oick **Jan** voorsz. hem-] op voorsz. **Jan die Vries** dijck [-gevuert hadde-], duer zijne begeerte, ende dat hij **Jan die Vries** voorsz. **Adriaen Woutersz.** daer aff aenden dijckgreeff [-aff-] [-houden zoude-] schadeloes houden zoude.

Soe deposeerden **Marij Govert Jansz.** wed. dat zij getuijge daer bij es geweest daer **Adriaen Woutersz.** ende **Jan die Vries** woerden jegens den anderen hadden van een kars eerden, die **Adriaen Woutersz.** opten voorsz. **Vries** dijck gevuert hadde, dat aldoen **Jan die Vries** zeijde soe wat schaede en compt van die kars eerden daer aff sal ick u vrij houden. Actum voor dijckheemraderen **Jan van Riebeeck den Jongen,** ende **Ymbrecht Huijbersz.**

---

f.16v

Getuijch geleijt ten versoucke van [-**Wille[m] Willemsz.-**] **Cornelis Aertsz.** den XXVIIen januarij anno LXII [27-1-1562].

Soe deposeerden **Ymbrecht van Andel,** **Wille[m] Willemsz.** ende **Cornelis Aertsz.** off u lieden nyet wel indechtich en is, dat die eerdt metten dam ende thuijn ende willegen geciert ende gecuert zijn van u lieden als dijck heemraderen al eer **Henrick den dam,** thuijn ofte willigen aen **Zuytoerts** weert geschoten ende opgehouden heeft, ende dat oick die eerde eerst nae die cierende gesteken ende gehaelt es. Actu[m] als bove[n] voor **Jan van Clootwijck** ende **Gherit Mathijssz.** als dijckheemraders.

---

f.17

Getuijch geleijt den XXI april anno LXII [21-4-1562] ten versoucke van den dijckgraeff

Soe deposeerde **Jan Henricksz. Boe?g?art** dat hij depositant nyetmant en heeft zien sprockelen off baerding off pael off anckers vanden zeedijck off dijckavelinge heeft zien haelen [-mer heeft wel-] [-zulxs sien seggen-] mer heeft zulxs wel zijn leggen voorde huysinge van **Jan Willemsz.** mer waer dat zulxs gehaelt [-en-] en weet hij deposita[n]t nyet.

Gerit Mathijssz. heeft gesien ten huysen van **Jan [-Willemsz.-] Henricksz.,** dat **Jan He[n]ricksz.** wat sprockeling aen t roer gebrocht heeft [-mer nyet weten waer-] ende zeijde mede dit is uuyt mijne dijck gecomen, ende hier aen wil mij den dijckgreeff moeyte aen dien. Meer en weet hij depositant nyet.

Soe deposeerden **Jan Willemsz.** vanden aendracht vanden dijckgraeff geen kennis te hebben.

Soe deposeerden **Henrick Ariaensz. Conincks Dirck Geritsz.** geen kennis aenden dijckgreve aendracht ter werelt hebben.

---

f.17v

Dirck Ariaensz. Buys en **Jan Ariaensz. Jan Geritsz.** vander aendracht des dross[aarts] gheen kennis hebben.

Getuijch geleijt den XXVen august[us] anno LXII [25-8-1562], ten versoucke van **Henrick Gijsbrechtsz.**

Soe deposeerden **Seger van E[m]michove[n]** ende **Cornelis Jansz.** [-dat zij getuijgen-], ende eerst soe deposeerde [-**Seger van Clootwijck-**] **Cornelis Jansz.** dat hij aen **Frans van Rijswijck** als gemechtich[t] van **Zuytoert** eerdte gewese te hebbe[n] te steke[n] om zijne dijck opter maese te maecken, nyet onthouden hebbende wat de selve antwoert was, ende dat hij getuijge 't selve gevraecht heeft als waersman, ende mede als geerffde, ende dat 't selve geschiet es inden jare tsestich nae sijne beste wetenschap. **Seger van E[m]michove[n]** voorn. deposant dat [-geleden-] hij int voorsz. jaer LX [1560] versocht heeft ae[n] **Frans van Rijswijck** als gemechtich van **Zuytoert** eerdte gewese[n] te hebbe[n] in **Zuytoerts** waert, om zijne maesdijck tot Andel te maecke[n] mer nyet onthouden hebbende wat antwoert he[m] bij den voorn. **Frans** daer op gegeven is. Actu[m] voorsz.

---

f.18

Anthonis Janssz. vande Weert ende **Jan van Emichove[n]** als dijckheemraderen 's lan[d]s van Althenae.

Getuijch geleijt den XXVen januarij anno LXVIII [25-1-1564] ten versoucke van [-**Claes Petersz.-**] **Ariaen Wille[m]sz.**

Soe deposeerden [pagina is verder leeg]

[f.18v is leeg]

---

f.19

Anno LXVIII [1568] Wij **Henrick ?Bentynck**, dijckgreeff ende **Gielis Schellaert**, ambochsheer vanden Hil, **Ffrans Kael**, **Ymbrecht Huybrechtsz.**, schout tot Andel, **Heyndrick de Romer**, **Willem Willemsz.**, **Seger Loeyenssz. van E[m]mechoven** ende **Gerit Mathijssoen**, dijckheemraderen vande lande van Althenae, doen condte eenen yegelicken ende certificeren voorde gerechte waerheyt ten versoucke van **Ffrans van Sichen Cornelissoen**, waerachtich te wesen als dat den dijck streckende van Werckendam aff opwaerts tot den gemeenen dijck van Woudrichem toe [-genen-] mede [-daer den slach van Almkerck altoos-] gecuert ende geschout [-es geweest-] wordt voor Zeedijck, ende -[noch opden dach van-] [-huyden-] altoes zoe lange als ons gehoocht gecuert ende schaut es geweest, ende volgende inhouden vanden Ordonnan[tie] vanden zeedijck alhier ende den dijck boucke vande lande van Althenae, ende dat inden selven dijck mede gelegen es den dijck

---

f.19v

---

genaempt den slach van Almkerck, daer 't lant van Althenae Godt beterth de twe jaeren aenden anderen te weten inne XVc LXVI [1566] ende LXVII [1567] geinondeert es geweest [-in kennisse der waerheyt-] Ende des t'oircondte van desen. Soe hebben wij **Henrick Bentynck** [-stadthouder-] dijckgreeff, ende **Ymbert Huybertsz.**, dijck heemraet voorsz. elcks onse zegel beneden op spatium van desen gedruickt, voor ons selven ende mede ter beden van [-onsen-] den [-mede-] anderen heemraet voorsz. Actum den XVIen merty anno XVc ende LXVIII [16-3-1568] stilo co[m]muni.

[f.20 t/m 32v zijn leeg]

---

f.33

Vonnisse gewesen den XXIXen octobris a[nn]o LV [29-10-1555].

Tusschen **Cornelis Pauwelssz.**, eysscher ter eenre ende **Wouter Heynricksz. den Hollander** ten andere zyde.

De dijkheemraderen nae dat bij hun is gesien ende gevysiteert allen 't gundt ten wederzijde voor rechte is gealligeert ende geproduceert, ende op als wel gelet hebben gewesen ende wijsen mits desen voor recht, dat den verweerder gehauden sal wesen bij eede te verclaren dat hij den eijsscher die [-P.te-] slieten vercoft heeft tot ende in affcortinge [-van-] vanden weyt die den voorn. verweerder gelooft heeft vanden dijk te maecken. Ende [-bij faute-] dat mede [-van-] ten vollen voldaan ende zulxs voldaan zijnde wordt den eyscher gecondemneert [-te wo-] in die costen, ende bij faute van dyen wordt den verweerder gecondemneert inde costen den eedt te doen. Datum van desen ende [-den naesten rechtdach een-] viertien dagen.

[f.33v en 34 zijn leeg]

---

f.34v

Vonnisse gewesen den VIIen januarij a[nn]o LVI [7-1-1556].

Tusschen **Cornelis Pauwelssz.** eijsscher ter eenre ende **Cornelis Reyversz.** verweerder ter andere zijde.

Die dijkheemraderen nae datbij hun is gesien ende gevisiteert allen 't gundt ten wederzijde in rechte is geproduceert ende op als wel gelet, hebben gewesen ende wijsen mits desen voor recht, dat **Cornelis** [marge: in sijn prive naem-], **Reyersz.** gehouden sal wesen **Cornelis Pauwelsz.** te betalen, zijn aenpaert [-te betalen-] vande reste van twe filips g[ulden] die **Cornelis Pauwelsz.** ten achteren is aenden schout ende heemraderen van den Hil, vanden bestedinge des dijcks. Condemneeren [de] **Cornelis Reyersz.** inder heemraderen costen, tot taxatie ende moderatie van den dijkheemr[ae]t.

---

f.35

Tusschen **Willem van Riebeeck** eijsscher ter eenre ende **Herman Janssen** ende **Cornelis Rijkenssz.** verweerdters ter andere zijden.

Die dijkheemraderen, nae dat bij hen is gesien ende gevisiteert, allen 't gundt ten wederzijden in rechte geproduceert is ende als wel gelet, hebben gewesen ende wijsen mits desen voor recht, dat de voorn. verweerdters gehouden sullen wesen aff te doen ende te betalen alsulcke verteerde costen als den dijkgr[aaft] met zijn heemr[aaft] ten huijse van **mr. Jacop Matheussz.** verteert [-is-] heeft, met noch zeeckere verteerde costen verteert bijden dijkgr[aaft] ende dijkheemr[aaft] ten huijse van **Lijs inde Ribbe**, ter som[m]e toe van XXVII g[ulden] XVIII st. XII [penningen]. Affslaende vande voors. som[m]e van XXVII g[ulden] XVIII st. XII p[enningen] negen g[ulden], alles nae luyt eender cedulle gepasseer[t] voordien dijkheemr[aaft] in date den IXen decembris a[nn]o XVc ende LIII [9-12-1553], van alle welcke penni[n]gen die voorn. verweerdters gehouden sullen wesen den eijsscher vande voors. penni[n]gen quitan[tie] te leve[re]n off aen den eijsschers handen

---

f.35v

---

die voors. betalinge te doen. Condemn[er]en de voorn. verweerdters inder heemr[ader]s costen tot taxatie [-vande-] ende modderatie vanden dijkheemr[aaft].

Tusschen den dijkg-raaf] van tsHeeren wegen eijsscher ter eenre ende **Jannis Gheritssz.** verweerder ter andere zijde.

Die dijckheemraderen nae dat bij hen is gesien ende gevisiteert alle 't gundt ten weder zijden in rechte is geproducee[r]t ende op als wel gelet, hebben gewesen ende wijsen mits desen voor recht [-**Jannis Geritsz.**-] de verweerder vanden eijsscher bij den dijckg[raaf] opten voorn. verweerder gedaen rueren[de] van een gat inden dijck gebroocken te sijn. [marge:] Op dese tijt quijt ende vrij.

---
f.36

Dijckhe[e]mraden [-schepen-] appointeren inder saicken tusschen **Willem Willemsz.** eijscher ter eenre ende **Geertruijt**, weduwe wijlen **Dirck Sluymers** verweerdters ter andere zijde, dat die verweerdtersche gehouden sal wesen opten eijsche ten principalen te antwoerden.

Vonnisse gewesen den IIIIen februarij a[nn]o LVI [4-2-1556].

Tusschen den dijckgraeff eijsscher ter eenre ende **Anthonis Dircksz.** tot Almkerck, **Kuijner Beritsz.**, **Heijnrick Jacop Goverssz.** ende **Cornelis Jan M[ar?]celissz.**, verweerdters ter andere zijden.

Die dijckheemraderen, nae dat bij hen is gesien ende gevisiteert allen 't gundt ten wederzijden voor recht is geallegeert, ende op als wel gelet, hebben gewesen ende wijsen mits desen voor recht, condemneren die voornss. verweerdters ijeder persone uuijt saicke zij den dijck te naegesteken hebben, in bruecke van drie ponden, ende inder heemraet costen tot taxatie vanden heemraet.

---
f.36v

Tusschen den dijckgraeff eijsschere ter eenre ende **Cornelis Rijcken**, verweerder, ter andere zijde.

Die dijckheemraderen nae dat bij hun is gesien ende gevisiteert, allen 't gundt ten wederzijde voor recht is gealligeert, ende op alles wel gelet, hebben gewesen ende wijsen mits desen voor recht, condemnerende den verweerder uuijt zaicke hij offte zijn arbeijders den dijck ende dijckavelinge opter maessen inden Hilschen ende Broeckschen slach te nae ende affgesteken hebben. In bruecken te weten in XII ponden, ende inder heemr[aa]t costen tot taxatie vanden heemraet.

---
f.37

Vonnisse gewesen bijden hoogen dijckheemraderen 's lants van Althenae opten XIIen octobris a[nn]o LVII [12-10-1557].

Tusschen den dijckgraeff van tsheer[en] wegen eijsscher ter eenre ende **Mr. Jacop Matheussz.** als gemachtich[de] van **Mr. Huijch vanden Eijnden** cum suis, ende die erffgenamen van **Cornelis Claessz.** verweerdters ter andere zijden.

Die dijckheemraders, nae dat bij hun is gesien ende gevisiteert, soe d'aenspraken die den dijckgraeff opte voorn. verweerdters gedaen heeft, mitsgaders die v[er]antwoordinge die pertijen ten dagen dienende ter contrarij sustineerden, ende alle 't gundt ten wederzijden ten rechte geproduceert is, ende op als wel gelet, hebben gewesen ende wijsen mits desen voor recht, dat **Mr. Jacop Matheussz.** die wete van eene heeringe gevallen [-in den-] over den hoeffdijck

---
f.37v

---
op ter masen qualicken jegens den dijckg[raaf] geroert heeft, ende mede den erffgenamen van **Cornelis Claessz.** qualicken voor schuldigers ende schuijlers gewesen. Condemne[re]n **Mr. Jacop Matheussz.** inde bruecke van thien ponden, ende inder heemraet kosten.

Alsoo **Willem van Riebeeck** eertij[d]s dijckg[raaf] aengesproken heeft **Mr. Gherit Anthonissz.** den proost van Honswijck, ende den priyor vande cruijce broederen binnen Woudrichem, als dat zijluijden een ijeder bijsonder een weet van heeringe t'onaecht geweert ende hebben die gevallen zijn inden slach van Rijswijck tot Sleuwijck opten zeedijck, ende daeromme aen ijeder voor hoeft gebrueckt te hebben XVII ponden ende der heemraet kosten, zoe ende nae die verantwoerdinge die pertijen ten daegen dienende ten contrarije sustineerden ende alle 't gundt ten wederzijden in ten rechte geproduceert is, ende op als wel gelet, hebben gewesen ende wijsen mits desen voor

---
f.38

---
recht dat die voorn. verweerders hare wete van heeringe voors. wel geweert hebben, condemneren[de] die erffg. van **Willem van Riebeeck** inde kosten tot taxatie vanden heemraet.

[marge:] ?? nihil
[doorgehaald]

Alzoe den dijck graeff vande Lande van Althenae aengesproken heeft **Heijnrick Janssz.** wonende tot Uuijtwijck, dat hij eertijts zeeckere procedueren als verweerder gehadt heeft jegens voor den dijckrecht vander eerden die **Aert Dirckssz.** in zijn dijck geswert hadde. Die **Aert** voorn. sustineerde dat **Heijnrick Janssz.** gehouden was te betalen, daer af te vrijen, waer jegens **Heijnrick Janssz.** ten contrarije gesustineerd heeft dat bij **Aert Dirckssz.** den voors. dijck metter aerden aenbesteet hadde. Is eijntelicke gewesen bij den dijck heemraet ten eede van **Heijnrick Janssz.** welcken eedt **Heijnrick Janssz.** voorn. nae luijt des vonnisse gedaen heeft. Welcken eedt die dijckgraeff sustineerde is dat hij ten recht gedaen heeft, ende

[einde doorhaling]

---
f.38v

[doorgehaald]

daer om[m]e gebrueckt te hebben twemaal die hoochste boete naer dijckrecht, ende daer en boven noch den heer te kennen int zijne ??re breder bij des dijckgraeff na dijs verh?relt ende naede verantwoerdinge die pertijen, **Heijndrick Janssz.** ten dregen dienende ter contratiesustineerden ende alle 't gundt ten wederzijde in rechte geproduceert is. Soe ist dat dijck heemraders verclaert hebben ende verclaren mits desen voor recht dat **Heijnrick Janssz.** zijn eedt vander eerde contra **Aert Dircksz.** voorn. op't voors. qualick gedaen heeft. Condemne[re]n den voorn. Heijnrick uuijt saicke vandijen inde hoochste boede te weten in vijftich ponden, ende inder heemraet kosten tot taxatie vanden heemraet, actum den IXen novembris a[nno] LVII [9-11-1557], in kennisse van mij
[einde doorhaling]

Alsoe dit dijckgraeff vande Lande van Althenae aengesproken heeft **Jan Matheussz.** [-als dat hij-] ende **Claes Pieterssz.** als dat zij den [-dijck inden Emmichovensche-] gemeijne dijck van Em[mi]ckhoven op ter ... op sijn lijff aff gesteken hebben, ende alsoe dijck mit

---

f.39

---

dijck gemaect contratie den cuere ende den dijckrecht ende diteromme gebrueckt te hebben ijeder voor hoofddie hoochste boete off broecken dijck heemraderen sullen wijsen als recht is, ende nae die andtwoerden die pertijen ten geregt dienende ter contrarije sustineerden ende op allen 't gundt ten wederzijden in recht geproduceert is, ende op als wel gelet, hebben gewesen ende wijsen mits desen voor recht, condemne[re]n die voorn. v[er]weerders uuijt saicke dat zij luijden den voors. Emichovenschen gemeijnen dijck op zijn lijff aff gesteken hebben, ellixs inde broecke van XXV ponden ende inder heemraet costen tot taxatie vanden gerechte.

Die costen vander voors. vonnisse van **Jan Matheussz.** ende **Claes Pieters** zijn getaxeert te sijn bij den heemr[aa]t ter somme toe van XII gul[den].

---

f.39v

---

vonnisse gewesen den XXVIen octobris anno XVc ende LVII [26-10-1557].

Alsoe **Wilm Wilmssz.** aengesproken heeft **Geertruijt** weduwe wijlen **Dirck Sluijmer** voor thien gul[den] ter goeder reken[inge] van arbeijs loen van dijckagie, ende nae die antwoerd die de voors. weduwe daer op gegeven heeft, ende allen 't gundt ten wederzijden in rechte geproduceert is, ende op als wel gelet, hebben gewesen ende wijsen mits desen voor recht, dat **Geertruijt** weduwe voors. den eijssche op harer gedaen boven die vier stuver ende V pen[ningen] die zij onder recht genantiseert heeft [-van eede sal tot-] tot harer onschult den eedt te doen, dat men van desen in veertien daegen, ende salmen daer naer verclarenisse doen vande costen.

Nae den eijs die **Willem van Riebeeck** gedaen heeft op **Jan Heijnricksz.** dat hij eene camer opter dijckaveling bij zijnder tijt [-geset-] als dijckgreeff geset heeft uuijten zijne ende der dijckheemraden consent, ende daer om gebrueckt te hebben L ponden. zes? ende nae die andtwoert die **Jan** voors. daer

---

f.40

---

opgegeven heeft, ende allen 't gundt ten weder bij den erffg. van **Willem van Riebeeck** ende **Jan Heijnrickssz.** in rechte geproduceert is is, hebben gewesen ende wijsen mits desen voor recht den verweerder vanden eijssche voorsz. quijt ende vrij ende d'erffen inde costen tot taxatie vanden heemr[aa]t.

Alzoe **Willem van Riebeeck** eertijts dijckg[reef] aengesproken heeft **Jan Heijnrickssz.** voor twintich jaren coeren, ende nae die antwoert die **Jan** daer op gegeven heeft hebben gewesen ende wijsen mits desen voor recht den v[er]weerder tot zijn onschult, datum van desen in XIII daegen, ende salmen daer nae v[er]claernisse doen van de costen.

Rueren[de] den eijssche die **Wille[m] van Riebeeck die J[on]ge[?]** als dijckg[raaf] gedaen heeft op **Jan Heijnrickssz.** als dat sijn schip voort verlaet gelegen soude hebbe, ende daerom[m]e gebruect te hebben sijn schip ende noch twintich ponden, soe dick als zulxs geschiet is, ende nae die antwoert die **Jan** daerop gegeven heeft hebben gewesen ende wijsen mits desen voor recht den eijsscher, soe hij procedeert nyet ontfanckelicken, ende gecondemneert inde costen tot taxatie vanden gerechte.

---

f.40v

Rechtdach gehouden den XVIIen januarij a[nn]o LVII [17-1-1557]

Dijckheemraderen appointeren inder saicken tusschen die [-wed.-] gemachtigde vande weduwe wijlen **Gherit Robbrechtssz. van Gent** ter eenre ende **Jan Beritsz.** ter andere zijde, dat partijen personelijcken sullen compareren voor dijck heemraderen den naesten recht dach eerstcomen[de].

Dijckheemraderen appointeren inder saicken tusschen **Aert Dirckssz. van Ganswijck** eijser ter eenre, ende **Wouter ambocheer tot Emichoven** als waersman van Emichoven ter andere zijde, dat voorn. ambocheer als waersman gehouden sal wesen die penn[ingen] die hij den voorn. [-waersman-] **Aert** als aennemer des gemeijnen dijck schuldich is te nantiseeren date van desen in XIII daegen, die den voorn. **Aert** opcause sal mogen sich in ende proce[de]ren dat? voorss. nae recht, ende bij faute den voorn. ambocheer zulcx nijet ende doet sal **Aert** zijn recht verwaderen nae dijckrecht.

---

f.41

Vonnisse gewesen den Ien februari a[nn]o LVIII [1-2-1558].

Alzoe **Mr. Jacop Matheussz.** als gemachtich[de] van **Claesken** weduwe wijlen **Gerit Robbertsz. van Gent**, aengesproken heeft **Jan Beritsz.** als waersman van Uuijtwijck, voor die som[m]e van XXXIII gul[den] XII st[uiver]s ter cause van zeeckere uuijtgesteken eerde uuijt haeren lande gestecken,ende inden dijck van dien van Uuijtwijckschen slach opter maesse gestelt ende nae die verantoerding die den voorn. verweerder te daegen dienen[de] ter contrarije sustineerden ende alle 't gundt ten wederzijden in rechte geproduceert is, ende op als wel gelet, hebben gewesen ende wijsen mitsdesen voor recht dat den voorss. verweerder [-gehouden sal-] nijet ontke[n]t voor [-zijn-] zoe veele alst zijns persoens aengaet betaelt te hebben voor datte vanden eijssse voorss.wordt den voorss. **Jan Beritsz.** gecondemneert inde kosten tot taxatie vanden heemraet.

---

f.41v

Gezien den dijckheemraderen schauw van Althenae, en eijssche die den dijckgraef des lants van Althenae voorn. gedaen ende genomen heeft tot laste vanden slijck heemraet van Reijswijck, mitsgaders die verantwoerdinge die de voorn. heemraderen ten daegen dienen[de] ter contrarije sustineerden ende allen 't gundt ten wederzijden ten rechte geproduceert is, ende op als wel gelet hebben gewesen ende wijsen mits desen voor recht, soe die voorssz. heemraderen zeeckere vonnissen gewesen hebben van twe heeringen van dijck questije zijnde gelegen inden Reijswijcksche slach aenden Zeedijck ende dat opte heerbrengrers zonder die name[n] van den heerbrengrers, dat zij luijden daer om[m]e gehouden zullen wesen voorts uuijt te drucken bij haren vonnisse wie den heerbrengrers des dijcks [-is-] zijn, off wie daer inne mitter mate bevonden sullen worden, datum van desen binnen den maent eerstcomen[de] op haeren cost opte hoochste boete te verbueren ende condemneren die voorn. heemraders inder dijckheemr[aa]t kosten ende inde gerechtelicke kosten die den dijckgraeff ter cause vande voorsz. heeringe voor dattum van desen gedaen heeft tot taxatie vanden heemraet.

---

f.42

Rueren[de] den eijssche die den dijckgraeff gedaen heeft tot laste vanden slijckheemr[aa]t van Almkerck ende Sleuwijck, mitsgaders die verantwoerdinge die de voorsz. heemraders ten daegen diemen ter contratie sustineerden, ende alle 't gundt ten wederzijden voor rechte gebleken heeft, ende op als wel gelet hebben gewesen ende wijsen mits desen voor recht de voorn. heemraders vande eijssen voorsz. quijt ende vrij.

Den XXVten aprilis a[nn]o LVIII [26-4-1558]

Dijckheemraderen 's lants van Altena appointeren inder saicke tusschen **Jan van Riebeeck de Jongen**, zo hij procedeert, eijsscher ter eenre, ende [-ende-] **Heijnrick Jacop Goversz.**, verweerder, ter andere [zijde] dat de voorsz. personen sullen mogen dienen ten weder zijden van reprochen ende sal naken om eijnttelicken dat gedaen wesende bij den pertijen gerenonciee[r]t te worden van meer te produceren ende voorts te concluderen naer behooren.

---

f.42v

Dijckheemraderen 's lants van Altena appointeren inder saicken tusschen **Adriaen Wilmssz. van Empel**, eijsscher ter eenre, ende **Wouter Dircksz. Cocks**, verweerder ter andere [zijde], die saicke aen goede mannen om pertijen te vereenigen dat men van desen ende den naesten rechtdach ende sullen mede accorderen vande dijckgraven costen, als nijet sullen pertijen forderen nae recht.

Voor **Ph[ilip]s van Weijb[urg]** ende **W[ille]m Wilmssz.**

Dat **Seger van Clootwijck Janssz.** [-ae-] heeft geconstitueert ende machtich gemaect **Claes Dircksz. den Coster**, zyn recht te bewaren, op ende jegens **Jan Schellaert**, dijckgraeff 's lants van Althenae [-met substitutie-]. Actum den Ilen mejj a[nn]o LVIII [2-5-1558].

---

f.43

Den XIXen july anno LVIII [19-7-1558]

Dijckheemraderen 's lants van Althena appointeren inder saicke uijtstaende tusschen **Jan Schellaert**, dijckgraeff 's lants van Althena, eijsscher ter eenre, ende [-die-] **Glimer van Rijswijck**, **Peter Reijnen Jochem van Giesen**, **Peter Janssz. erven**, **Cornelis Ariaensz. erven**, **Danckert den Smit**, **Jan die Wolff**, die cruijcebroeders, **Anthonis Janssz.**, **Merten Janssz. Aert den Brabander**, **Jacop Woutersz.**, **Lijn Bruijsten Adriaen Woutersz.**, die erffgen. van **Wille[m] van Riebeeck**, **Jan Hamer**, ende erffgenamen van **Franck Lambertsz.**, verweerders ter andere zijde, ruerende die eerdt die den voorn. **Schellaert** sustineert dat die voorn. personen uijt zyn lant gesteken hebben, genaempt Maessen camp, dat zij sullen gehouden wesen mitten anderen t' ackorderen dair van desen ende den naesten rechdach des nijet sullen pertijen vorderen nae recht.

---

f.43v

Alzoe **Jan van Riebeeck den Jongen** [-ende-] als gemachtich[de] van zyn moeder, ende mede als ge[machtigde] van **Mathijs van Loosen** uijten naeme van **Jochem van Giessen**, aengesproken heeft **Heijnrick Jacop Goversz.**, als princepael ende **Meus Eversz.**, als borch, uijt saecke den voorn. **Heijnrick** aengenomen heeft van **Mathijs van Loosen** als ge[machtigde] van die weduwe van **Jochem van Giessen**, alle haer [-die-] dijcken gelegen aenden zeedijck, de anno LVII [1557], ende die inrijdende schauwe daerover te leveren nae vermelden een cedula daeraff zijnde. 't welck de voorn. **Heijnrick** als principael off zynen borch nijet voldaan heeft. Soe daer inne een schauwe gevallen is, ende geheert [-zij die-] voorn. beste [-der gelost is-] op die erffgen. van **Willem van Riebeeck**. Dewelcke d' eijsscher heeft moeten lossen. Sustinerende dat die voorn. aennemer [-als-] ende borch die voorss. penningen gehouden sullen wesen wederom te restitueeren, die hij eijsscher inden quae?stie als vooren sustineert, toe laest? te hebben als hondert gull[den], ende nae die verantwoerdinge die **Heijnrick Jacopssz.** als principael aennemer ten daegen

---

f.44

---

dienende ter contrarie sustineerden ende allen 't gundt ten wederzijden in rechte gebleken is, ende op als wel gelet hebben gewesen ende wijsen mits desen voor recht condemneren den voorn. **Heijnrick Jacopsz.** als princepael ende **Meeus Eversz.** als borch tot restitutie vande costen der voorsz. schauwe ende heringe, mitsgaeders inde costen vander heemr[aad] costen tot taxatie van den heemr[aa]t. Ten voorsz. daegen g?epant.

---

f.44v

Vonnisse gewesen den XIIIen septembris anno LVIII [13-9-1558].

Alzoe **Adriaen Wilmssz. van Empel** aengesproken heeft **Wouter Dircksz. Cocks** voor XII gul[den] ter cause den voorn. **Wouter** zeeckeren dijck [-voor W-] inden Woercomsche slach aengenomen heeft ende nyet voldaan, ende naer verantwoerden **Wouter** voorn. ten daegen dienen[de] ter contrarie sustineerden ende allen 't gunt ten wederzijden in rechte geproduceert is, ende ik als wel gelet hebben gewesen ende wijsen mits desen voor recht 'd eijsscher tot zijn[en] eijssche ende conclusie, nyet ontfanckel[ijk], ende condemneren den selven inder heemr[aa]t costen tot taxatie vanden heemr[aa]t.

---

f.45

Tusschen den dijckgraeff vande lande van Althenae eijsscher van 't sla[nds] wege ter eenre, ende [-die-] **Jen**, weduwe [-van-] wijlen **Jan van Clootwijck**, wonende t'Almkerck [-ter-] mit hare kyn[deren] [-ter andere zijde-] ende **Jan van Asperen Folpersz.**, v[er]weeders ter andere zijde.

Die dijckheemraderen nae dat bij hun is gesien ende gevisiteert, soe d'aenspraeck vanden dijckgr[aaf] mitsgaders 't veran[t]woerden bijden voorn. [-weduwe-] v[er]weeders ter contratie gedaen ende alle 't gundt ten wederzijden in rechte geproduceert is, ende op als wel gelet hebben gewesen ende wijsen mits desen voor recht, dat die voorsz. [-weduwe-] wedue [-verweeders-] die wete van een heeringe gevallen inden nolle in **Pieter Mathijss.** lot, wel geweeten heeft, ende [-wel ende-] te [-recht-] wel voor schuldigers gewesen **Mr. Jacop die Vries** ende **Jan van Aspe[ren] Folpersz.** als zijn[de] mede gedijckslaecht in't voorsz. lot, ende nyet [-bevonden en is-] bewesen te hebben dat zij tot haren lande int voorsz. lot [-leggen-] gedijckt hebben # ende verclaren [-condemneren-] die voorn. H[eer] **Mr. Jacop die Vries** ende **Jan Folpersz.** in [-alle-] die costen vander schauwe mitsgaders in die costen vander heeringe, ende inder heemr[aa]t costen van desen processe, tot taxatie vanden heemr[aa]t. Ten voorn. daegen gelant.

---

f.45v

Vonnisse gewesen den XXIIen novembris LVIII [22-11-1558]

[-Schepenen-] Dijckheemrade[re]n appointeren inder saicken uuijt staende tusschen **Jan Schellaert** eijsscher ter eenre ende **Seger Foppenssz.** verweerder ter andere zijde, ruerende den eijs die **Schellaert** voorn. opten voorn. **Seger** gedaen heeft van dat in zijnen dijck de anno LII [1552] ende LIII [1553] nyet gemaect heeft, zoe hij den zelven aen genomen hadden, daer aenbeschadicht is g[?] [-dat-] dat pertijen he[m] sullen vander voorsz. saicken in vrintschap sullen v[er]draegen date[m] van desen o?p XIII daegen des nyet moegen pertijen vorderen nae recht.

Tusschen den dijckgraeff van ts' heerenwegen eijsscher ter eenre ende **Peter Dircksz.** verweerder ter

andere zijde.

Die dijckheemraderen nae dat bij hun is gesien ende gevisiteert soe d'aenspraick die den [-dross.-] dijck gedaen heeft tot laste vanden voorn. [-dijckgraeff-] **Peter**, mitsgaed[er]s te verantwoerden daer jegens ter contratie gedaen ende op als wel gelet, hebben gewesen ende wijsen mits desen voor recht de versch[r]. uuyt saicke dat hij den dijck inden slach van [-Giesen-] Giessen geneest [-hadde-] heeft gebrueckt

---

f.46

---

te hebben die hoogste bruecke te weten vijftich ponden. Condemnere voorts voorn. **Pieter** opten eersten recht dach nae datum van desen te comen voordien dijck g[raaf]. in stadt ons ge[nadige] heer ende verclaren om ?alick? gedaen te hebben, ende bidden aldaar o[m] v[er]giffenis van zijn misdaet.

Alzoe **Jan Schellaert** aengesproecken heeft **Glimmer va[n] Rijswijck**, **Peter Reijnen**, **Jochem van Giesen** wed., **Peter Janssz.** erven, **Cornelis die Schoenmakers** erven, **Danckert de Smit**, **Jan die Wolff**, die cruysbrueders van Woudriche[m], **Anthonis Janssz. vande Weert**, **Merten Janssz. Aert den Brabander**, **Jacop [-van Clootwijck-] Woutersz.**, **Lijn Bruystens**, **Joest opten ?Hoeff**, **Ariaen Woutersz.**, **Wille[m] van Riebeecks** erffg., **Jan Hamer**, d'erffgenamen van **Franck Lambersz.** voor zeeckere uuyt gesteken eerdt gesteken uyt zijn griendinge, dat alle die voorn. pertijen die eerdt gesteken hebben met [ten dijckg.] **Jan Schellaert**, sullen accorderen datu[m] van deses [-d.-] ende den naesten rechtdach vander voors. eerde waertoe dien voorn. **Schellaert** pertijen [-za-] sal laten insinueeren.

---

f.46v

Rueren[de] die costen bij den dijckheemr[aa]t 's lants van Althenae verteert opte gerecht daegen voor hemluiden gehouden, tusschen den dijckg[raaf] 's lants van Althenae [-tusschen den dijckg.-] [-'s lants van Althenae-] voorn. ter eenre ende **Jen**, weduwe wijlen **Jan van Clootwijck** met haere kijnderen [-verweerder ende **Jan van Asperen Folperssz.** verweerders-] [-ter andere zijde-] die bij pantweringe gewesen is wel voor schuldiger gewesen heeft **Jan van Asperen Folperssz.** ruerende zeeckere onbeheerde dijck opten Nollen, worden getaxeert te samen toe van XV Ka. g[ulden] thien st. eens van XX st. brabant 't stuck actu[m] bij den dijckheemraet 's lants van Altena den XXIIen novembris anno XVc. ende LVIII [22-11-1558]. In kennisse van mij.

---

f.47

Vonnisse gewesen den lesten februarij LIX [28-2-1559].

Alzoe **Jan Ghijsbertsz. Ommen** aengesproicken heeft **Adriaen Gheritsz. Brueren** voor XXIII Kar. g. ter cause van rijs verbesicht inden gemeijn dijck van [-di-] Woudrichem, ende nae de 't verantwoerden **Adriaen Gheritsz.** ter contratie gesustineert heeft, ende allen 't gunt voorts ter wederzijden in rechte gebleken is, ende op als wel gelet, hebben gewesen ende wijsen mits desen voor recht dat **Adriaen Geritsz.** gehouden sal wesen den voorn. **Jan Ghijsberssz.** te betalen die voors. XXIII gul[den], wel verstaende dat **Jan Gijsberssz.** ende zijne huijsfr. bij eede verclaeren sullen dat **Adriaen [-Ghijsbertsz.-] Gheritsz.** hem die pel?s geheel toe geseet heeft te betaelen ten tijden als den ander den coop van de rijs geschieden, achter volgende d'eijzers presenteren co[n]nen eedt te doen binnen XIII daegen tijts eerst comen[de] ende [-doen-] condemberen den voorn. **Adriaen Geritsz.** inden dijckg[raaf] ende heemraet costen.

---

f.47v

Vonnisse gewesen den XIIen mertij Anno LX stilo co[mmun]i [12-3-1560]

Alzoe **Lijs Peters dochter** aengesproicken heeft **joff. Geertruij van Zuijlen**, wed. wijlen **Willem van Riebeeck** voor zeeckere verteerde costen bij **Willem van Riebeeck** als dijckg[raaf] in zijn leven en tot haeren huijs verteert naer eijsch antwoerdte ende allen 't gundt ten wederzijden in recht gebleken is, ende op als wel gelet hebben gewesen ende wijsen midts desen voor recht, condemneren die voorn. **weduwe van Riebeeck** tot betaling, wel verstaende dat die voors. **Lijs Peters** haeren eijsch bij eede stercken sal, den zelve wel te verminderen ende nyet te vermeerderen. Datum van desen in XIII daegen tijts eerstcomende, condemneren voorts die voors. weduwe inder heemraet costen. Eodem die gepant.

---

f.48

Vonnisse gewesen den XXVIen mertij anno LX stilo co[ommun]i [26-3-1560]

Alzoe **Jan die Wolff** als waersman vanden auden ban aengesproicken heeft **Adriaen Geritsz. Brueren** als borch voor **Adriaen Heijricksz.**, [-alligeren-] sustineren dat den voorn. **Adriaen Heijricksz.** in anno LVII aengenomen heeft te maicken den gemeijnen dijck van Worcum ende die inrijden[de] schauwe daer over te leveren volgende den cuere, in welcken dijck zeeckere schauwen gevallen zijn, waerof die **Jan die Wolff** als waersman den dijckgr[aaf] [-daer aff-] die penningen toe geseet heeft te betaelen, op pro? restatie? ende onvermindert zijn recht ende actie weder men te sulken [-als-] aen den voorn. [-aenv-] aennemer als hij eijsscher nu doet, ende waer tegens den voorsz. **Adriaen** als borch [-als hij-] ter contratie sustineert dat hij [-**Adriaen** als borch-] als borch voordien voorsz. **Adriaen Heijricksz.** nyet gehouden [-soudt-] is [-willen-] die penningen vanden schauwe [-met alle costen gehouden soude wesen-] te restitueren, daer den in zijn antwoert verhaelt, ?manck? ende eijsch van costen naer eijsch antwoert ende alle 't gundt ter wederzijden in rechte geproduceert is

---

f.48v

---

ende op als wel gelet hebben gewesen ende wijsen mits desen voor recht [-dat-] soe **Adriaen Geritsz.** in zijn antwoert bekent. [-in zijn antwoert-] die schauwe [-in questie-] in questie in den voorsz. dijck [-in questie zijn-] gevallen zijn [-es-] een halff weye [-voorden dijck-] daer voor condemberen den voorn. **Adriaen** als borch tot restoer van allen die costen vanden schauwen voorn. ende in die costen vanden heemr[aa]t.

---

f.49

Opton XIen mertij Anno LXI stilo co[mmun]i [11-3-1561] heeft **Gielis Schell[aar]t** dross[aart] ende dijckgreff 's lants van Althenae zelfs recht gehouden binnen Woudrichem als dijckgreff die eerste reysse goir? heeft geving?

Alzoe **Adriaen Geritsz. Brueren** als aengenomen hebben[de] 't proces voor **Adriaen Heynricksz. alias Cleijn** aen noepende den eijsch van LXXIII gul[den] die **Adriaen Henricksz.** op **Jan Dircksz. die Wolff** als waersman vanden auden ban van Woudrichem gedaen heeft, uuyt saecke dat hij eijsscher den gemeijnen dijck van Woerc[om] [-anno-] aengenomen heeft, ende int besteden bescheijden ende gecondicioneert zoude wesen de eerde daermen die voorsz. dijck mede maecken zoude ne[r]gens

haelen en zoude dan inden noterdijck, ende dat hij eijsscher die gebot vanden dijckg[reef] ende dijckheemr[aa]t nyet en heeft moegen [-haelen-] doen, mer op ander plaetsen tot zijnen grooten costen heeft moeten haelen, ende daer over die voorsz. LXXIII gul[den] beschadigt, ze breeder inden voorsz. eijsch verhaelt, spreekende simpelick ende nae die antwoert die **Jan die Wolff** daer op ter contrarie gedaen heeft ende allen 't gunt ten wederzijden in rechte ge-

---

p.49v

---

bleken is, hebben gewesen ende wijsen midts desen voor recht dat **Jan die Wolff** waersman voorsz. gehouden sal wesen bij eede te kennen off hij [-den dijck-] int besteden geseuht heeft dat men die eerde alleenlick uuijten noeterdijck zoude haelen off [-nyet-] dat hij den zelven dijck besteet heeft nae ouden hercomen, den eedt te doen datmen van desen in XIII daegen tijts eerstcomen[de] ende hij **Jan de Wolff** den eedt gedaen hebbende die dijck besteet te hebben nae ouden hercomen, wordt [-Adriaen-] [-**Jan die Wolff**-] **Adriaen Geritsz.** gecondemneert inde costen vanden dijckg[raaf] ende dijckheemr[aa]t ende indyen hij **Jan die Wolff** zulxs nyet en doet, wordt hij gecondemneert inden voorsz. costen, ende **Adriaen geritsz.** inder qualiteit[de] als boven [-ende hen-] te restitueren alsulcke schaede als hij daerom[m]e geleden heeft, tot [-kennisse-] mod et ?atie? van dijckheemrader[en].

---

f.50

Gedinge den XXIen april anno LXII [21-4-1562]

[-Sche-]

Dijcheemraderen 's lants van Althenae appointe[re]n inder saicken uuijstaende tusschen **Frans van Rijswijck** als gemechtich[de] van **Ariaen van Zuytoe[r]t** eijsscher ter eenre, ende **Henrick Gijbrechtsz.** zoe hij procedeeert, ter andere zijde, dat pertijen in vrintschap accorderen datu[m] van desen in XIII daegen tijts eerstcomen[de], des nyet sal me[n] voorts inder saicke recht doen.

Alzoe **Jan Schellaert** [-tot-] dijckgreeff 's lants va[n] Althena zijne leve aengesproicken [-hebbe-] heeft zeeckere personen wonende inden lande van Althenae uuyt saicke dat zij eerst zonder cierende ende consent van he[m] gehaelt hebben in zes mergen lants gelegen inden Doern ende gevuert in haer dijcke, aenden zeedijck, ende daerom[m]e gebrueckt hebb[en] ende volgen[de] die aenspraicke uit hang in recht geexhibe[ert] z[ijnd]e? nae eijsch antwoert ende alle 't gunt ten wedersijden in recht is gebleken, [marge] ende hier op bij **Gielis Schellaert** dijckgr[eef], indertijt recht[elijck] versocht zijn [einde marge] hebben verclaert ende verclaren mits desen, dat allen de eygenaren [-aen sullen wesen-] die rechtelicke gedaicht zijn[de] gehouden sullen wesen den voorsz. **Gielis Schell[aar]t** te contente[ren] vander uuytgeste[n] eerdt, volgen[de] dye cierende, ende condemneren yeder eygenaer in die costen van die gerechte geexemtet die mitte dijckg[raaf] overcomen zijn.

---

f.50v

Alzoe **Jan Schellaert** als dijckgreeff in zijne leven aengesproicken heeft **Pauwels Buys**, uuyt saicke dat hij den schutter ontweldicht soude hebben zeeckere beesten die wilde schutten, [-inden-] vanden dijckaveling als naer eijsch antwoert ende alle 't gunt te wedersijden in recht gebleken es, hebben verclaert ende verclaren mits desen **Gielis Schellaert**, dijckgreeff inder tijt tot [-zijn-] den voorsz. eijsch, ende conclusie, nyet ontfancklick.

Nopende den eijsch gedaen bij **Jan Schellaert** za. als dijckg[raaf] gedaen op **Jan van E[m]michoven** dat hij wesende de schout ende dijckheemr[aa]t aengenomen heeft zeeckere gemeijnen dijck ende

daero[m] gebrueckt hebbende L ponden als nae eijsch antwoert ende alle 't gunt ten wedersijden in recht gebleken es, hebben verclaert ende verclaren mits desen **Gielis Schellaert** als dijckg[raaf] inder tijt als recht versocht hebben[de] totte [-zijnen-] eijsch nijet ontfanckelick.

Insgelijcke[n] **Glimer van Rijswijck** vanden dijckgreeffs eijsch geabsolveert.

---

f.51

Noepende den eijsch die Jan Schellaert als dijckgreeff in zijnen leven gedaen heeft op **Marij Jan Robbijns**, uuyt saicke dat zij den stoep inden dijck gemaickt heeft zoe nae eijsch, antwoert ende alle 't gunt te wedersijden in recht gebleken es hebben verclaert **Gielis Schellaert** als dijckgreeff totten eijsch nyet ontfanckelick.

Insgelijcke **Gerit Geritsz.** ende **Aert Meijnaersz.** geabsolveert vanden dijckgreeffve eijsch

Op huijden den [-X-] IIIen july anno LXII [3-7-1562] soe es die eerde geciert opter maessen [-datmen-] omme den gemeijnen dijck van Woudrichem daer mede [-sal-] te maicken dat men die selve cleije eerde sal halen te naesten velt ten minsten schade buijten dijcks ende binnen dijcks, die roeije voor II st. dat opperste spit, dat andere spit 1 st, dat derde spit VIIen, ende yeder wich die uuyt gehouwen wordt I 1/2 st. [-a..-] [tussengevoegd] Dies sal d'eijgenaer als weet van ijeder persoen hebben die inder luijden eerdt willen halen [einde tussenvoeging]

Actie ten versoucke van den waersman vanden auden banne van Woudrichem den IIIen july LXII [3-7-1562]. Dese cierende es anno LXIII gecoutumeert ende zoe veel ee[r]de al[s]men voor die baerdinge opten hoeck buyten dijcks van noode heeft sal men inden mergen van **Claes van Rijswijck** halen.

---

f.51v

Ten voorsz. daege is die eerde geciert, [-in alle-] ten versoucke van die geerffden van Andel en[de] Giesen [-datmen dat-] om[m]e haren dijck opter masen te maicken, dat men die selve sal moegen haelen ten naesten velde ten minste schaede buyten dijcks, voor binnen dijcks, te weten in **Zuydtoerts** weert ende andere buyten landen, die roeie voor II st III p. dat opperste spit, dat anderde ende IIIen spit nae advenant.

Insgelijcke is die eerde aldaer geciert ten versoucke van die van [-Andel-] Genderen, ende dat den possessoer van desen eerst ende alvoren een weet sal hebben, al eer men he[m] beschadigen sal, om[m]e gewesen te worden waer men die eerdt ten minste schaede steken mach.

Coram **H?oeven** ende **Thonis Janssz.**

Dat **Gielis Schellaert**, dross[aart] ende dijckgreeff 's lants van Althenae, heeft geconstitueert ende mechtich gemaict **Crijn Adriaensz.**, secretaris tot Werckendam, om[m]e uuyt zijnen na[m]e op te bueren ende te ontf[ange]n alle die cueren die hem constituant verschenen zijn, ende verschijnen zullen, ende quijschelding daer aff te doen, ende

---

f.52

---

off't ?voet nae met recht daerom te vord[eren] ende zijn recht daer inne te bewaren, ende voorts in desen te doen [-off-] 't gene hij constituant zelffs zoude moegen doen, etc.? Actum den VIIen januarij a[anno] LXIII stilo co[m]mun[i] [8-1-1563].

Op huijden den XVIIIen octobris anno XVc ende LXIII, heeft **Cornelis Jan Y?colsz.** geconsingneert onder **Frans Kaell** ende **Adriaen vander Hoeven Emontsz.** als dijkkeemraderen 's lants van Althenae ?ae[n?] vijffveertich conings daelers ende [-st.-] ander payment XXV st. monterende, ter somme toe van tachtich ca. gul[den] tot XXI st. brabant's 't stuck gerekent, ende dat tot behoeff van **Gielis Schellaert** als dijckg[raaf] vande lande van Althenae waer inne die voorn. **Cornelis Janssz.** zijde gecondempneert te wesen bijden hove van Hollant [marge:] om[m]e daer mede sijne schaede ende wijder costen te schutten ende te vergueden [einde marge]
Actum als boven. In kennisse van mij **Ph?. Zevender.**

---
f.52v

Den Ilen november anno LXIII [2-11-1563]

Alzoe **Anthonis Janssz. Boelhouder** aengesproicken heeft heer **Aert Goessensz.** Pastoer tot Andel voor drie golden gul[den], ende **Anthonis Pietersz.** voor drie golden gul[den] van schaey die zij eijschers sustineeren geleden te hebben aen **Gielis Schellaert** van uuyt gesteken eerdt etc., naer eijsch, antwoert ende alle 't gunt dijkkeemraderen gebleken is, hebben verclaert ende verclaren mits desen d'eijscher tot zijne eijschen opte voorsz. verweerders gedaen voor nyet ontfanckelick, ende gecondempneert in dijckgreeff ende dijkkeemraet costen tot taxatie vanden [-get-] dijkkeemr[aat].

---
f.53

Alzoe **Frans van Rijswijck** als gemechtich[de] van **Ariaen van Zuytoert** aengesproicken heeft **Henrick Gijsbertsz.**, dat den zelve **Henrick Gijsbertsz.** inden jaere LIX [1559] hem vervordert heeft eenen dam [-ind-] geschoten heeft aen **Zuytoerts** weert gelegen tot Andel [marge] willigen uuijt geh...den opgebroken [einde marge] zonder eenige cierende vanden heemraet [-consen-] tot ende uuyt saicke vandyen [-gebruekt-] beschadigt wesende XXVgul[den] ende te reparentgen bij hem gedaen es breeder bij den voorsz. eysch nu lang verhaelt zet, maer eysch antwoert tuycht ende waerheyt ende alle 't gene ten wedersijden in recht gebleken is, hebben verclaert ende verclaren mits desen naedyn nyet gebleken en is van eenige presentatie off consingnatie van eenige penningen dat den gedaechde gehouden sal wesen d'eyscher te betaelen volgende dat cierende ende [-daer-] condempneren den gedaechden hier in boven inder heemraders costen tot taxatie vande heemraden ende ontseggen d'eyscher zijnen vordering d'ijsch helvs?? ende den gedaechde zijn actie weder gereserveert op den ghenen tot h?s zaecks geconsenteert ende geheyt heeft te den

---
f.53v

---
voor Hoeven ende [leeg] als dijkkeemraderen

Dat [leeg] **Adriaenssen** opten Doern geloeffden **Jasper Adriaenss** die somme van hondert Ca. g[ulden] 't stuck tot XX st. te betaelen opten [-sint-] VIIen december anno LXIII [7-12-1564] op dijkrecht. Actum den VIIen december anno LXIII [7-12-1563].

Voor **Ffrans Kael ende Hoeven**

Dat **Pieter Dircksz.** wonende tot Almkerck transporteerden tot behoeff van **Herman Claess.** wonende tot Gorcum, die somme van vijff gulden ende XVIII st. die hij comparant ten achteren es aen **Anthonis**

Janss. Cuysten wonende tot Andel van arbeyts loen [-bij-] inder dijckaegyden den voorn. **Anthonis Janss. Cuysten** aff verdient anno LXII [1562], ende geloeffden den voorss. **Herman** de voorss. schult voor goet te waeren als recht es. Actum den XIXen april anno LXIII [19-4-1563].

---

f.54

Op hyuden den XXIen novembris anno XVc. ende LXV [21-11-1565], soe heeft **Gielis Schellaert** ambochsheer tot Sleuwijck, als dijckgreeff 'slants van Althenae verloff ende consent gegeven eenen **Joeris Dirckss.** te moegen betimmeren ende bewoennen zeeckeren dijck- ende dijckaevelinge inden Weerthuysense voet dijck opten zeedijck gelegen, streckende een stuck weechs inden beginsel vanden voorss. slach. [-waer-] Ende mede opten dijck van **Herman Meliss Melis Hermanss.** ende **Aert Schalck** ende anderen vooren voorss. slach gelegen [-in-] welcken [-erff-] dijck ende dijckaevelinge van auden tijden bewoent heeft gehadt eenen genaempt [-Gerit Dircx-] **Cornelis Pauwells. alias genaempt Oems kynt,** altyts onvermindert den cuere.

---

f.54v

Opten VIen mey anno XVc. LXV [6-5-1565], soe heeft **Gielis Schallaert** ambochsheer tot Sleuwijck als dijck greeff vanden lande van Althenae, geconsenteert **Cornelis Adriaenss. van Os** te moegen betimmeren zeeckere dijck aveling tot Sleuwijck aenden zeedijck binnen dijcks. Responderende vande Swaen aff westwaert op tot den Seel toe, altyts den principalen dijck onbehyndert te laten. Oick inde presentie van **Ymbert van Andel** ende **Willem Willems.** als dijck heemraderen.

Opten VIIen aprilis anno XVc ende LXVI [7-4-1566] heeft **Gielis Schellaert** ambochsheere vande lande van Althenae verloff ende consent gegeven **Jop Lambertss.** omme te moegen betimmeren zeeckere dijck avelinge aenden zeedijck inden slach van Giesen, daer ten naesten oestwaert deselve dijckaveling betimmert es bij **Aert den Hollander** ende west **Cornelis Corstiaenss.** altyts onvermindert den dijck. Actum inde

---

f.55

---

presentie van **Anthonis Janssz. vande Weert** schout tot Woudrichem als dijck heemraet inder tijt 's lants van Althenae, ende mij present **Huybert van Zevender.**

Den XVIIen septembris anno LXVI [17-9-1566]

Alzoe **Wouter Gijsbrechtsz.** als ge[machtigde] van **Peter vanden Goes,** aengesproicken heeft **Marie,** weduwe wijlen **Claes Dircksz.** voor 1 gulden van eerdt inden dijck gehaelt spreekende simpelick ende nae dat verantwoerden **Claes [-Dircksz.-] Ariaens** als [-g-] man ende voocht van **Marie** weduwe voorss. daer op heeft gedaen, hebben verclaert ende verclaeren mits desen dat de voorss. **Marij** gehouden sal wesen bij eede te verclaeren dat de eerde in questie in haer weeskynderen dijck es gehaelt ende nyet in haeren dijck [-off-] ende dat oick de zelve eerdt duer haer outhey

---

f.55v

---

nyet gehaelt off gesteken en es als hebben [-van-] administratie vande voorss. haer kynderen ten tijden als de eerde inden dijck gehaelt es, den eedt te doen datum van desen in XIII daegen tijts eerstcomende, ende sulcks gedaen zijnde es die voorss. **Marie** vanden eijsch [-mitsgader-] geabsolveert ende **Wouter** voorss. indie costen gecondempneert, ende duer gebreck van sulcks nyet doende sal de

voors. [-ged.-] **Marie** gehouden wesen den gulden vanden eerden te betaelen ende overslucks [-de-] mede inder dijcks- ende heemraet costen gecondempneert ende **Wouter** daer van geabsolveert

---

f.56

Dese[lven] bijden dijckheemraet 's lants van Althenae 't process voordien zelve gerecht beleyt .... **Jan Goverss. molder** eijsscher ter eenre, ende **Frans Claess. Janss.** gedaechde ter ander sijde.

Die voors. dijckheemraderen hebben verclaert ende verclaeren midts desen dat den eijsscher gehouden sal wesen bij eede te verclaeren dat gedaechde de hoeft selen van poten in questie van hem gecoft te hebben omme inden dijck te ?verbaren?. Datum van desen in XIII daegen tijts eerst comende. Ende sulcks gedaen sijnde sal de gedaechde gehouden wesen d'eijsscher te betaelen de hoetselen, zoe veel als hij [-te-] opten zelve coop gehaelt heeft ende [-doende-] condempnerenden gedaechde inden dijcks ende heemr[aa]t costen

---

f.56v

[-Desen dzijden gerecht van Wor-]

Desen bijden dijckheemr[aa]t 's lants van Althenae 't proces voordien zelve heemr[aa]t beleidt, tusschen **Bartholomeus Everss.** eijsscher ter eenre ende **Jan Goverss. molder** gedaechde ter andere zijden.

Die voors. heemraderen hebben verclaert ende verclaert ende verclaren nae is? ke? is dat de gedaechde gehouden sal wesen den eiser wederom te restitueren die gul[den] prijs VIIIen vande costen ende vander schauwen [-van-] gevallen aen de zeedijck In 't huyrlant van III mergen lant van?ste gelegen in Emechoven 't welck den voorn. **Jan Goverss.** vanden eijsscher is pacht vuer genomen heeft. Condempneren voors. den gedaechde inder dijckgreff ende heemraet costen.

---

f.57

Opten XXIX en octobris anno LXVI [29-10-1566] soe es die eerdt geciert zeeckere mergentalen responderende hegens den slach in Sleuwijck binnen dijcks, de roeye [-voor pst dan-] als der cueringe es **Jon Laer** van **Jan Robijns** hoefft ack [-br-] te versucke van waersman van **Zeger van Clootwijck** als waersman van Weerthuisen [-den-] ten daegen ende jaer als boven. **Dirck Lanraderen, Anthonis Janss. vande Weer, Seger van Emmichoven, Willem Willems., Seger van Clootwijck** als dijckheemraderen

---

f.57v

Gesien bijden dijckheemraet 's lants van Althenae 't proces voordien zelve heemraet beleidt tusschen **Ariaen Willems. van Empel** eijsscher ter eenre ende **Claes Pieterss.** gedaechde ter andere sijde.

Die voors. heemraderen hebben verclaert ende verclaeren mits desen naedyen **Claes Pieterss.** expresselicken ontkent egheen splissing [-me-] van den pen. vanden gemeenen dijck van Emichoven ['-tuss-] mit **Aert van Ganswijck** ende **Arien van Empel** en heeft gedaen, dat hij sulcks gehouden sal wesen bij eede te [-k-] verclaeren date van desen in VIII daegen tijts eerstcomende ende sulcks volcomen zijnde wordt den voors. gedaechde geabsolveert vanden eijs van IIII gul[den] [-vlt-] die **Arike** opten voors. **Claes** heeft gedaen ende voorts die voors. **Ariaen** gecondempneert is dijck greff ende dijckheemr[aa]t costen. Ende bij falt van sulcks nyet doende wort den voors. **Claes** inde costen voors. gecondempneert mitsgaders de resterende IIII gul[den]

---
f.58

---
den voors. **Ariaen Willemssoen** ter goeder reken[ing] te betaelen.

Den XXVIen november anno LXVI [26-11-1566].

Gesien bijden dijckheemr[aa]t 's lants van Althenae 't proces vooren zelven [-gerecht-] heemr[aa]t beleyt tusschen **Ffrans Ariaenss.** als actie ende transport hebbende van **Willem Willems.** eischer ter eenre ende **Cornelis van Rijswijck** gedaechde ter andere zijde.

Die voors. dijckheemraderen hebben verclaert ende verclaeren mits desen dat de voors. gedaechde gehouden sal wesen den eijscher soe hij procedeert te betaelen de XXI gul[den] die he[m] vanden voors. [-R. Willem-] **Willem Willems.** getransporteert zijn [-ter cau-] als van albeys loon van maicken des dijcks volgende zeecker attestatie van Keersluys daer aff im recht geexhobeert [-ge-] condempneeren den voorn. Rijswijck voorts inder dijckgreeff ende dijckheemr[aa]t kosten.

---
f.58v

[-Gesien bijden gerecht van Woudrichem tproces vanden zelven gerecht.-]

Gesien vanden [-gereg-] dijckheemraet 's lants van Althenae 't proces voordien zelven [-gerecht-] Heemraet beleyt tusschen **Aert Dirckss. van Ganswijck** ter eenre ende **Ariaen Jacopss.** als waersman vanden Hil ter andere zijden mitsgaders den eijsch vanden [-ross-] dijckgreeff als maeckende hem perthije voorde boeten ende kosten.

Die voors. dijckheemraderen hebben verclaert ende verclaeren mits desen naedijn den waersman nyet en doet blijcken dat hij [-met-] 't lant aen **Cornelis Huygen** betaelt heeft met consent off int bij wesen vanden voors. **Aert** dat daer omme den voors. waersman gehouden sal wesen te restitueren wes hij meer als vier stuver voor elck ?t?handt bey heeft. Condempneren voorts den waersman [-mede-] den eijscher mede te betaelen alsulcke acht gul[den] [-van-] als hij aen **Baetken** weduwe van **Dirck Jacopss.**

---
f.59

---
betaelt [-heeft-] ende den voors. **Aert** aen bedongen somme van darde ?mi?eling des dijck gecort heeft [marge] sulcks dat de overlevering wel bijden voors. **Aert** gedaen es hy?n?alick bij den voors. waersman geweert [einde marge] Ende doende voorts recht opten eijsch vanden dijckgreeff condempneren den voors. waersman ts? twemaal vijf halff ponden mitsgaders inden dijck graeff ende dijckheemr[aa]t kosten.

Gesien bijden dijckheemr[aa]t 's lants van Althenae 't proces voordien zelven heemr[aa]t beleyt tusschen **Eelisabeth van Emmichoven** weduwe wijlen **Jan Spiegel** ter eenre ende **Gielis Schellaert** ambochsheer vanden Hil **Henrick Henrickssz.** ende **Ffrans[-Ariaenss.-] van Rijswijck** als helgeestmr. gedaechdens ter andere zijden.

Die voors. heemraderen hebben verclaert ende verclaeren mits desen d'eijscherse tot haeren eijsch ende ?q?clisse in vuegen zij den zelven opte gedaechdens gedaen ende gewonnen heeft noepende de schair?wei? gevallen inden queling inden slach van Rijswijck voor nyet ontfancklick.

---
f.59v

Ende noepende den costen vanden dijck greeff ende dijckheemr[aa]t worden pertijen ten wedersijden inne gecondempneert den dijckgreeff te betaelen te weten d'eyschers d'een helft ende den gedaechdens die ander helft omme redenen den heemr[aa]t daertoe moverende.

Gesien bij dijckheemraderen den verclaringe van costen over gegeven bij **Gielis Schellaert** ambochsheer tot Sleuwijck als dijckgreeff 's lants van Althenae gedaen inden saicken [-id voor-] [-d vande-] tusschen **Elisabeth van Emmichoven** eijscher ten eenre ende [-den waersman-] [-ter-] **Schell[aart]** ambochsheer vanden Hill **Ffrans van Rijswijck** ende **Henrick Henrickss.** gedaechdens ter andere zijden hebben die zelve getaxeert ter somme toe van VI daelders tot XXVIII st. 't stuck, ende daer aen dubbel gelt waer aff die weduwe voorss. gehouden sal wesen te betaelen den helft ende die gedaechdens te samen de ander helft. Actum [-bij-] den XXVIen decembris anno LXVI [26-12-1566].

---
f.60

Gesien bijden dijckheemr[aa]t 's lants van Althenae den declarertie van costen over gegeven bij **Aert Dirckss. van Ganswijck** ter eenre [-ende-] op den waersman vanden Hil gecondempneert ter ander sijde hebben die zelve ?gie? ?indel? ende gemodereert den bedraechge waren tot mer?der? boven ende op ... actum als boven [26-12-1566].

---
f.60v

Anno XVc. ende LXVII ende XVIII den XIII juny [1567 en 13-6-1568].

Op huyden den XIIIen may anno XVc. ende LXVII [13-5-1567] soe [-heeft-] es ten versoucke van **Willem Willems.** als waersman van Andel ende Giesen die eerde geciert omme haeren dijck tot Andel ende die hoeffden te maicken ende es die eerdt geciert in jannen lant ende buyten dijcks lant die preys voir eenen st. VIII p. dat Iie spit een blanck in 't lant onder Almkerck die preys II st. dat opperste spit dat Iie halff zoe veel dies sullen aen die gene gehouwen wesen die eert willen steken te comen bijden gront heer ende haer sucks te komen gevende omme die minsten schade mit steecken te doen in hant ende aengaende tcor?ten [-ende die eerdt tot Andel-] [-houden heer-] de verclaering vandyen sullen heemraderen doen tot bequaemer tijt etc. Actum bijden dijckheemraet 's lants van Altenae die daer al present waeren p[re]ter **Gerit Mathijss. Gielis Schell[aar]t**

---
f.61

Anthonis Dirckss. alt ontrent LXX jaeren mit recht gedaecht zijnde omme der waerheyt getuychnisse te geven ten versoucke van **Cornelia** weduwe wijlen **Gerit Pauwels.** [marge] ende heeft bij eede verclaert [einde marge] als dat hem wel kennelicken es [-als-] dat [-zijn br-] he[m] van zijn vaeder genaemt **Dirck Roloffss.** aenbestorven zijn geweest zeeckere vierdalve mergen lants genaempt dat Smaell weer, gelegen zijnde [-aende-] inden banne vande Wercken ende dat hij de voirss. vierdalven mergen lants daer nae vercoft **Henrick Dirckss.** sijne broeder die [-welcke-] oick de voorss. vierdalve mergen wederomme vercoft heeft eenen **Gerit Pauwels.** sa. der voorss. **Cornelia** man was Sulcks dat hem oick zeer wel kennelicken es dat hij den dijck vande zelve landt heeft laten maicken inde crompt boven den hoeck in Sleuwijck, ende noeyt van 't selve lant op een ander gedijckt en heeft noch oick heeft laten dijcken. [marge:] zoe lange als hij 't selve heeft gehat [einde marge] Actum voor **Frans Kael** ende **Heyndrick de Romer** als dijckheemraet den XXVIIIen juny LXVII [28-6-1567].

---
f.61v

Den XXII Januarij anno LXVIII stilo cas. [22-1-1568]

Gesien bijden dijkheemraet 's lants van Althenae 't proces voordien zelven [-gerecht-] heemraet beleyt tusschen **Ffrans Adriaenss.** ter eenre ende **Cornelis van Rijswijck** ter ander sijden, mitsgaders den eijssch vanden dijkgraeff [-erff-] als maicken[de] het perthije voordien boeten ende costen der voors. dijkheemraderen hebben verclaert ende verclaeren midts desen dat de richtinge gedaen bijden voors. **Ffrans Adriaenss.** zoe hij procedeert aen zeeckeren [-penningen s?uster?-] penningen die de helgeestmrs. schuldich [-w-] zijn den voors. **Rijswijck** wel ende te rechte gedaen es ende de wering daer tegens bij den voors. **Rijswijck** quaelick ende t'onrechte gedaen ende doende voorn. recht opten eijssch vanden dijk greeff condempneren den voors. **Rijswijck** in bruecken te weten in twemael IIII 1/2[?] ponden mitsgaders inder dijkgr[aaf] ende dijkheemr[aa]t costen tot taxatie vanden heemr[aa]t.

---
f.62

Den XXXen mertij anno LXVIII [30-3-1568]

Gesien bijden dijkheemraet 's lants van althenae den eijssch van X gul[den] die **Willem Sebastiaens.** heeft gedaen op **Adriaen Stevenss.** als waersman van Rijswijck sustineerende die voors. penningen aen he[m] ten achteren te wesen van verbetert ?hoeij? van dat maicken des dijcks in Rijswijck, mitsgaders oick 't verantwoord daer op bijden voors. gedaechde ter contrari gedaen.

Die voors. heemraderen hebben verclaert ende verclaeren [-ende vercl-] midts desen d'eijsscher tot zijnen eijssch voor nyet ontfanckelick ende oversulcks den voors. eijsscher [-tot zijn-] [-eijssch-] condempneren[de] in dijkgreeff ende dijkheemraet costen.

Gesien bij dijkheemraderen 's lants van Althenae 't proces voordien selven [-gerecht-] heemraet beleyt, tusschen **Sebastiaen Vijvers** eijsscher ter eenre ende **Aert Dirckss. van Ganswijck** gedaechde ter andere zijden.

Die voors. dijkheemraderen hebben verclaert

---
f.62v

---
ende verclaeren midts desen naedijen gebleken heeft [-datter de-] dat pertijen he[m] hebben gesubmitteert noepende die questie van dat aennemen vanden dijk inden slach van Almkerck ende uuijtspraick van dijen daer op gevolcht, dat den gedaechde gehouden sal wesen d'eijsscher te betaelen die XIII gul[den] volgende de voors. uuijtspraick, ende alzoe sulcks bij den gedaechde voor datum vander [-voors.-] eijssch nijet geschiet, noch oick consingnatie vandijen rechtelick den gedaechde condempnerende [-de-] voorts beijde de voors. pertijen inden dijkgreeff ende dijkheemraet costen, te weten elcks de helft vandijen, tot taxatie vanden heemr[aa]t.

---
f.63

Den XXVen mej anno LXVIII [25-5-1568]

Gesien bijden dijkheemraet 's lants van Althenae 't proces voordien zelven heemraet beleyt tusschen

Henrick Gijsbrechtss. eijscher ter eenre ende **Thonis Bastiaenss.** gedaechde ter andere sijde.

Die voorss. dijckheemraderen hebben verclaert ende verclaeren midts desen d'eijscher tot zijnen eijsch ende c[on]clusie in vuegen den selven gedaen ende genomen es op desen tijt voor nyet ontfanckelick ende [-cpenseren..-] c[on]dempneren beyde pertijen inde costen vanden dijckgreeff ende dijckheemraet [-nyet ende-] in deser saicken gedaen om redenen mitsgaders der voorss. perthijen costen c[on]penserende.

---

f.63v

Op huyden den XVen martij anno XVc LXX stilo co. [15-3-1570] soo heeft **Hendrick Benting** drost ende dijckgreeff 's lants geconsenteert ende geottroyeert consenteert ende octroyeert bij deesen **Luitken** weduwe wijlen **Roeloff Dirxssz.** dat zij haer huysse staende onder den dijck inden Giessense slach hooger op den dijck sal mogen setten altoos geprecaveert die destructie oft con?ninghe vanden dijck voirss. Actum op datum als voir ter presentie van **Engbrecht Huijbrechtssz.** ende **Em?mick de Roomer.**

[f.64 en 54v zijn leeg]

---

einde van dit boek
